

Güvensiz Bağlanma Örüntüleri ile Sınır Kişilik Yapılanması Arasındaki İlişkide Zihinselleştirme ve Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Sıralı Aracılık Etkisi

İbrahim Mahmut Ceyhan¹

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Emine İnan²

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın temel amacı üniversite öğrencilerinde güvensiz bağlanma örüntüleri ile sınır kişilik yapılanması (SKY) arasındaki ilişkide zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün sıralı (ya da seri) aracılık etkilerinin değerlendirilmesidir. Çalışma örneklemini 18-25 yaş aralığında, 41'i erkek ve 224'ü kadın olmak üzere 265 kişiden oluşmaktadır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda katılımcılardan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Zihinselleştirme Ölçeği, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-16 ve Borderline Kişilik Envanterini çevrimiçi ortamda doldurmaları istenmiştir. Zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün sıralı aracılık etkisinin değerlendirilmesi amacıyla yordayıcı değişkenin kaygılı ve kaçınmacı bağlanma, yordanan değişkenin ise sınır kişilik yapılanması olduğu iki ayrı model oluşturulmuştur. Bu modeller doğrultusunda yürütülen sıralı aracılık analizleri sonucunda hem kaygılı hem de kaçınmacı bağlanmanın zihinselleştirme becerisini anlamlı düzeyde olumsuz yönde ve duygu düzenleme güçlüğü'nü anlamlı düzeyde olumlu yönde açıkladığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte zihinselleştirmenin duygu düzenleme güçlüğü'nü olumsuz yönde anlamlı düzeyde açıkladığı tespit edilmiştir. Son olarak aracılık analizleri sonucunda zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün hem kaygılı hem de kaçınmacı bağlanma örüntüsü ile sınır kişilik yapılanması arasındaki ilişkide sıralı aracılık etkilerinin anlamlı olduğu saptanmıştır. Araştırmada tespit edilen bulgular, ilgili alan yazında kişilik yapılanmaları için kritik bir etiyolojik role sahip olduğu düşünülen bağlanma örüntülerinden sınır kişilik yapılanmasına giden yolda zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün önemli aracılık etkilerine sahip olabileceğini göstermektedir. Ayrıca araştırma bulgularına göre, pek çok bilimsel araştırma tarafından bulguların duygu düzenleme güçlüğü ve sınır kişilik yapılanması ilişkisinde güvensiz bağlanma örüntüleri ve zihinselleştirme becerisi belirleyici değişkenler olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle bu araştırma sonuçlarının hem klinik alana hem de alanyazına önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Bağlanma, zihinselleştirme, duygu düzenleme güçlüğü, sınır kişilik yapılanması

Abstract

The main purpose of this study is to evaluate the serial mediation effects of mentalization and emotion regulation difficulties in the relationship between insecure attachment patterns and borderline personality structure in university students. The study sample consists of 265 participants, 41 men and 224 women, between the ages of 18-25. For the purposes of the research, the participants were asked to fill in the Experiences in Close Relationships-Revised Short Form, the Mentalization Scale, the Difficulties in Emotion Regulation Scale-16, and the Borderline Personality Inventory online. In order to evaluate the serial mediation effect of mentalization and emotion regulation difficulties, two different models were created in which the predictor variable was anxious and avoidant attachment, and the outcome variable was borderline personality structure. As a result of the analyses carried out to test these models, it is determined that the effects of both anxious and avoidant attachment on mentalization skills and emotion regulation difficulties are significant. In addition to this, it is observed that mentalization significantly predicted difficulties in emotion regulation in a negative way. Finally, as a result of mediation analyses, serial mediation effects of mentalization and emotion regulation difficulties are found to be significant in the relationship between both anxious and avoidant attachment and borderline personality patterns. The findings of the study show that mentalization and emotion regulation can play important roles in the path from insecure attachment to borderline personality patterns. In addition, according to the research findings, insecure attachment patterns and mentalization skills come to the fore as the determining variables in the relationship between emotional dysregulation and borderline personality structure, which has been found by many scientific studies. For this reason, it is thought that the results of this research have important contributions to both the clinical applications and the literature.

Keywords: Attachment, mentalization, emotion regulation difficulty, borderline personality feature

Yazışma Adresi: ¹Arş. Gör. İbrahim Mahmut Ceyhan, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Esenboğa / Ankara, imceyhan@aybu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0002-7505-2230

²Dr. Öğr. Üyesi Emine İnan, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Esenboğa / Ankara, emineinan@aybu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0002-2845-4835

Gönderim Tarihi: 17.12.2022

Kabul Tarihi: 17.04.2023

Sınır Kişilik Bozukluğu (SKB), kişilerarası ilişkilerde, benlik algısında ve duygulanımda belirgin bozulmalar ve dürtüsellik ile karakterize olan ciddi bir psikopatolojidir. SKB'nin genel toplumda görülme oranının %1.6 ile %5.9 aralığında olduğu ve psikiyatri popülasyonunda görülme oranının ise %20 olduğu ifade edilmiştir (Amerikan Psikiyatri Birliği [APA], 2013). Yapılan araştırmalara göre SKB tanısına sahip bireylerin %84'ünün en az bir defa intihar düşüncesine sahip olduğu, %35'inin en az bir kere ciddi intihar girişiminde bulunduğu ve %10'unun intihar ederek yaşamlarını sonlandırdığı tespit edilmiştir (Asnaani ve ark., 2007; Soloff ve ark., 2002). SKB eş tanısı oldukça fazla olan bir bozuluktur ve bireyler genellikle bu eş tanıların meydana getirdiği sıkıntılar nedeni ile tedaviye başvurumaktadırlar (Gunderson ve ark., 2018). SKB'de en sık görülen tanımlar arasında depresyon, bipolar bozukluk, yeme bozuklukları, kaygı bozuklukları, madde kullanımı bozuklukları ve travma sonrası stres bozukluğu yer almaktadır (Levy ve Pantelides, 2020). SKB'nin bireylerin hayatındaki bu olumsuz etkileri göz önüne alındığında bozukluğun doğasını anlamak amacıyla günümüze kadar birçok araştırma yapılmıştır. Öyle ki SKB kişilik bozuklukları arasında en çok araştırılan kişilik bozukluğudur (Hooley ve ark., 2012). Özellikle bağlanma ve duyu düzenleme güçlüğü SKB'nin önemli etiyolojik faktörleri arasında görülmüş ve bu araştırmalara konu olmuştur. Son zamanlarda ise zihinselleştirme becerisi de SKB bağlamında araştırılan önemli konular arasındadır. Bu çalışmada bağlanma, duyu düzenleme güçlüğü ve zihinselleştirme becerisinin sınır kişilik yapılanması (SKY) üzerindeki etkileri oluşturulan modeller bağlamında incelenecektir.

Bowlby (1969) tarafından geliştirilen bağlanma teorisi, kişilik ve kişilik bozukluklarının gelişimsel süreçlerini açıklamak ve araştırmak için önemli bir kuramsal çerçeve sağlamaktadır. Tüm bireyler dünyaya geldiklerinde yaşamlarını devam ettirebilmek için kendilerine bakım verenlere bağımlıdırlar. Bebeklerin gülümseme, yapışma ve yakınlık arayışı davranışları ile bakım verenlerin tutma, dokunma ve yatıştırma gibi davranışlarının etkileşimi sonucunda bakım veren ile bebek arasında duygusal bir bağ gelişmektedir. Bu ikili ilişki çerçevesinde, bakım verenin bebeğin davranışlarına karşı ne kadar duyarlı, tutarlı ve sıcak olduğuna dayanarak kendilik ve diğerlerine ilişkin içsel çalışma modelleri gelişmektedir. Gelişen içsel çalışma modelleri ise bebeğin hem o anki hem de gelecekteki inançlarına ve beklentilerine rehberlik etmektedir. Böylece bakım veren ile kurulan ilişki sadece o zaman ile sınırlı kalmayarak gelecekteki yaşamı da etkilemektedir. Bağlanma kuramının bu gelişimsel temeli SKB'yi açıklayan modeller tarafından kullanılmış ve oldukça fazla sayıda araştırmaya konu olmuştur. Örneğin SKB ile karakterize olan kişilerarası

ilişkilerdeki istikrarsızlık, yalnızlığa tahammül edeme, reddedilmeye aşırı duyarlılık, uyum bozucu öfke ifadeleri ve boşluk hissi gibi süreçlerin temellerinin erken dönem bakım veren ile kurulan ilişkide yattığı düşünülmektedir (Bateman ve Fonagy, 2004; Blatt ve ark., 1997; Gunderson, 1996). Ampirik çalışmalar tarafından da bağlanmanın SKB'de önemli bir etiyolojik faktör olduğu birçok kez gösterilmiştir (Dittrich ve ark., 2018; Hernandez ve ark., 2012; Levy ve ark., 2005; Nickell ve ark., 2002; Rogosch ve Cicchetti, 2005). Bununla birlikte bazı araştırmacılar bağlanmadan SKB'ye giden bu yolda bazı süreçlerin etkili olabileceğini düşünerek bu etkenleri araştırmışlardır. Zihinselleştirme ve duyu düzenleme güçlüğü (DDG) de bu bağlamda araştırılan değişkenler arasındadır.

Zihinselleştirme, zihinsel durumlar temelinde benliğin ve diğerlerinin eylemleri, inançları, duyguları ve tutumları hakkında düşünme ve yorumlama yeteneğidir (Allen ve Fonagy, 2006). Bebekler bakım verenler ile iletişim kurarak ilk önce bakım verenlerin zihninde kendi zihinlerini keşfederler ve yavaş yavaş kendi zihinlerine ilişkin bir iç görü kazanırlar. İstenen düzeyde bir zihinselleştirme becerisi, bebeğin bakım veren tarafından kendi zihninin ne kadar ilgili, özenli ve tehdit edici olmayan şekilde yansıtıldığına bağlıdır (Fonagy ve Luyten, 2016). Erken dönem bağlanma sistemindeki bozulmaların veya çocukluk çağı travmalarının zihinselleştirme gelişimini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir (Duval ve ark., 2018; Pears ve Fisher, 2005). Çalışmalar, SKB belirti şiddeti ile bireysel ve kişilerarası işlevsellik arasındaki ilişkide zihinselleştirmenin önemli bir aracılık etkisinin olduğunu ve SKB için yürütülen tedavi sürecindeki zihinselleştirme becerisindeki artışın belirti şiddetindeki azalma ile uzun dönem tedavi kazanımlarının korunmasında önemli bir rol sahip olduğunu göstermektedir (De Meulemeester ve ark., 2018; Rishede ve ark., 2021). Zihinselleştirmenin bakım sistemindeki değişikliklere bu kadar duyarlı olması ve SKB ile ilişkisinden yola çıkarak, bazı araştırmacılar bağlanmadan SKB'ye giden süreçte önemli bir faktör olabileceğini ifade etmiş ve SKB'de gözlemlenen kimlik karmaşası, kişilerarası zorluklar ve duygusal dengesizliğin temelinde zihinselleştirmenin olabileceğini ileri sürmüşlerdir (Bateman ve Fonagy, 2008). Yapılan çalışmalarda güvensiz bağlanma örüntüleri, çocukluk dönemi duygusal istismar öyküsüne sahip olma ile sınır kişilik yapılanması arasındaki ilişkide zihinselleştirmenin aracılık rolünün olduğu gözlemlenmiştir (Badoud ve ark., 2018; Duval ve ark., 2018).

Bağlanma ilişkisinden SKB'ye giden yolda diğer bir önemli etkenin de DDG olduğu düşünülmektedir (Linehan, 1993). Duygu düzenleme, bireylerin duygularının oluşumuna, başlatılmasına, süresine, yoğunluğuna

ve değiştirilmesine müdahale ettiği otomatik ve kontrol-lü süreçleri kapsamaktadır (Gross ve Thompson, 2007). Duygu düzenleme güçlüğü ise duygusal farkındalık ve netlik, dürtüsel davranışları engelleme, duyguları düzenleme kapasitesi ve duyguları kabul etme alanlarından birinde veya daha fazlasında yaşanan zorluğu ifade etmektedir (Gratz ve Roemer, 2004). Bireyler dünyaya geldikleri zaman duygularının düzenlenmesi için bakım verenlere bağımlıdır ve bakım veren ile kurulan ilişkide duygu düzenleme becerilerinin temelleri atılmaktadır (Thompson, 1991). Bakım verenlerin çocukların duygusal ifadelerine karşı duyarlı olması, tutarlı cevaplar vermesi, duyguların ifadesini cezalandırıcı olmayan bir şekilde sıcaklıkla karşılaması uyumsal duygu düzenleme stratejilerinin gelişimini desteklemektedir (Thompson ve Goodman, 2005). Ancak duyguların ifadesinin engellendiği, duygusal ifadelerle karşı umursamaz ve tutarsız tutumların olduğu erken dönemdeki sosyal çevre ise uyum bozucu duygu düzenleme stratejilerinin gelişimine zemin hazırlamaktadır (Carson ve Parke, 1996). Duygu düzenlemenin bu gelişimsel süreci dikkate alındığında bakım sisteminin merkezi rolü öne çıkmaktadır.

Linehan (1993) tarafından oluşturulan ve SKB'nin gelişimini açıklayan biyososyal teoride SKB'de bakım sistemi ve duygu düzenleme güçlüğünün önemi vurgulanmaktadır. Teoriye göre bireyler duygusal bir kırılganlık ile dünyaya gelmektedir ve bakım verenlerin olumsuz tutumları bireylerin duygu düzenleme becerilerinin gelişimini olumsuz yönde etkilemekte ve bunun sonucunda SKB meydana gelmektedir. Bir meta analiz çalışması sonuçlarına göre SKB belirti şiddeti ile uyum bozucu duygu düzenleme stratejileri arasında bir ilişkinin olduğu ve SKB tanısına sahip olan bireylerin başka bir psikolojik bozukluğa sahip olanlara göre daha fazla duygu düzenleme güçlüğü bildirdiği görülmüştür (Daros ve Williams, 2019). Ayrıca DDG'nin hem çocukluk dönemi travma öyküsüne sahip olma ile SKB arasındaki ilişkiye (Fossati ve ark., 2016) hem güvensiz bağlanma boyutları ile SKB'nin önemli bir göstergesi olan kendine zarar verme davranışları arasındaki ilişkiye aracılık ettiği tespit edilmiştir (Tatnel ve ark., 2017).

Günümüze kadar güvensiz bağlanma örüntüleri, zihinselleştirme, duygu düzenleme güçlüğü ve SKB arasındaki ilişki ayrı ayrı pek çok araştırma tarafından değerlendirilmiştir. Ancak bu değişkenlerin SKB'deki etkisi bir model çerçevesinde görece daha az araştırmanın konusu olmuştur. Bazı araştırmalarda zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğünün, güvensiz bağlanma, kötü muamele öyküsü ve çocukluk çağı travması gibi erken dönem olumsuz yaşantıları temsil eden değişkenler ile SKB arasındaki ilişkide aracılık etkileri ayrı ayrı değerlendirilmiştir (Badoud ve ark., 2018; Duval ve ark., 2018; Fossati ve ark., 2016). Buradan yola

çıkarak bu çalışmada güvensiz bağlanma örüntüleri, zihinselleştirme becerisi ve DDG'nin SKY üzerindeki etkisi oluşturulan modeller çerçevesinde değerlendirilecektir. Buradaki amaç SKB'de etiyolojik etkileri birçok kez bulgularan ve teorilere konu olan zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğünün birlikte aracılık etkilerinin değerlendirilmesidir.

Modeller oluşturulurken değişkenleri açıklayan teoriler ve nedensellik ilişkisini değerlendiren önceki araştırma bulguları göz önünde bulundurulmuştur. Yukarıda açıklandığı üzere zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğünün gelişimi bakım sisteminde başlamaktadır ve bakım verenin tutumları bu becerilerin gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle iki ayrı model oluşturularak kaygılı ve kaçınmacı bağlanma örüntüleri yordayıcı değişkenler olarak belirlenmiştir. Zihinselleştirme ve duygu düzenleme kavramlarının içeriğine bakıldığında ve çalışma bulguları da dikkate alındığında (Euler ve ark., 2019; Schwarzer ve ark., 2021) zihinselleştirme becerisinin işlevsel duygu düzenleme becerileri için önemli bir faktör olabileceği düşünülmektedir. Nitekim uyumsal bir duygu düzenleme becerisi bireyin kendi duygularının farkında olmasını ve anlamasını gerektiriyor olabilir. Bu araştırma bulgularından yola çıkılarak zihinselleştirme birinci aracı değişken ve DDG ikinci aracı değişken olarak belirlenmiştir. Modelin son bileşeni olan yordanan değişken ise sınır kişilik yapılanmasıdır.

Araştırma kapsamında oluşturulan hipotezler şu şekildedir;

H.1.a: Kaygılı bağlanma boyutundaki artış zihinselleştirme becerisindeki azalmayı anlamlı şekilde açıklamaktadır.

H.1.b: Kaçınmacı bağlanma boyutundaki artış zihinselleştirme becerisindeki azalmayı anlamlı şekilde açıklamaktadır.

H.2.a: Kaygılı bağlanma boyutundaki artış DDG'deki artışı anlamlı şekilde açıklamaktadır.

H.2.b: Kaçınmacı bağlanma boyutundaki artış DDG'deki artışı anlamlı şekilde açıklamaktadır.

H.3: Zihinselleştirme becerisindeki artış DDG'deki azalmayı anlamlı şekilde açıklamaktadır.

H.4.a: Zihinselleştirme ve DDG'nin, kaygılı bağlanma ve SKY arasındaki ilişkide sıralı aracılık etkisi anlamlıdır.

H.4.b: Zihinselleştirme ve DDG'nin, kaçınmacı bağlanma ve SKY arasındaki ilişkide sıralı aracılık etkisi anlamlıdır.

H.5.a: Kaygılı bağlanma, zihinselleştirme ve DDG'nin sınır kişilik yapılanması (SKY) üzerindeki toplam etkisi anlamlıdır.

H.5.b: Kaçınmacı bağlanma, zihinselleştirme ve DDG'nin sınır kişilik yapılanması (SKY) üzerindeki toplam etkisi anlamlıdır.

Yöntem

Katılımcılar

Araştırmanın evreni üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışma öncesinde G*Power 3.1.9.7 kullanılarak 4 yordayıcı regresyon analizi için orta seviye etki büyüklüğü olan 0.15 baz alınarak yapılan analizde %80 güçte ve %95 güven aralığında toplamda 129 kişinin örnekleme alınması gerektiği bilgisi elde edilmiştir. Ancak bu sayı en az sayı olduğundan ve kayıp veri ihtimali de göz önünde bulundurularak en az 250 katılımcıdan veri toplanması hedeflenmiştir. Sonuç olarak veri temizliği sonrası 265 katılımcının verisiyle analizlere devam edilmiştir. Katılımcılar Türkiye’de devlet üniversitesinde okuyan 41’i erkek (%15.48), 224’ü (%84.52) kadın olmak üzere 265 bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 18-25 aralığındadır (*Ort.*: 21.08, *SS.*: 1.68).

Katılımcılar arasındaki cinsiyet dağılımındaki dengesizliğin araştırma sonuçlarının geçerliliğini tehlikeye atabileceği düşünülerek, araştırmada değerlendirilen değişkenlerde katılımcıların cinsiyetlerinin etkili olup olmadığını değerlendirmek amacıyla, 224 kadın arasından rastgele seçme yöntemi ile seçilen 41 kadın ve 41 erkek ile bağımsız örneklem t testi analizi yürütülmüştür. Tablo 1.’de görüldüğü üzere yürütülen bu analiz sonucunda gruplar arasında kaygılı bağlanma, kaçınmacı bağlanma, zihinselleştirme, duygu düzenleme güçlüğü ve sınır kişilik yapılanması skorları arasında herhangi bir farklılık gözlenmemiştir. Bu nedenle, cinsiyet dağılımındaki dengesizliğin çalışma bulgularını etkilemesi beklenmemektedir.

Tablo 1. T Test

	Erkek		Kadın		df	t	p
	M	SS	M	SS			
Kaygılı	4.10	1.28	4.04	1.08	80	.21	.83
Kaçınmacı	3.07	1.09	3.18	1.19	80	-.39	.69
Zihinselleştirme	92.56	15.47	97.59	11.82	80	-1.65	.11
DDG	44.02	13.84	45.91	15.31	80	-.69	.56
SKY	19.02	9.39	16.01	7.34	80	1.16	.10

Ölçekler

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri – II (YİYE-II)

Brennan ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri daha sonra Fraley ve arkadaşları (2000) tarafından gözden geçirilerek mevcut halini almıştır. Ölçeğin temel amacı bireylerin romantik ilişkilerine karşı tutumları üzerinden bağlanma örüntülerini ölçmektir. Ölçeğin kaygı ve kaçınma olmak üzere iki alt boyutu vardır ve ölçek her alt boyutta 18 soru olmak üzere 7’li likert tipi (1 = *Hiç katılmıyorum*, 7 = *Tamamen katılıyorum*) toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin orijinalinde iç tutarlılık katsayısı kaygı için .93, kaçınma için .95 olarak bildirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarılma çalışmaları Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından yapılmış ve ölçeğin iç tutarlılık katsayısı kaygı için .86, kaçınma için .90 olarak bulunmuştur. Test-tekerrar test güvenilirliği kaygı alt boyutu için .81 ve kaçınma alt boyutu için .82 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada Cronbach alfa katsayısının kaygı alt boyutu için .90 ve kaçınma alt boyutu için .92 olduğu saptanmıştır.

Zihinselleştirme Ölçeği

Dimitrijevic ve arkadaşları (2018) tarafından oluşturulan zihinselleştirme ölçeği bireylerin zihinselleştirme becerisini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek motivasyon, benlik ve diğerleri olmak üzere üç alt boyuttan ve 5’li likert tipi (1 = *Tamamen yanlış*, 5 = *Tamamen doğru*) 25 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin özgün formunun iç tutarlılık katsayısının .84 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Özçürümez ve Alpay (2021) tarafından yapılmış ve ölçe-

ğin toplam iç tutarlılık katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin iç tutarlılık katsayısının .87 olduğu saptanmıştır.

Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ-16)

Bjureberg ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilen DDGÖ-16, Gratz ve Roemer (2004) tarafından geliştirilen DDGÖ ölçeğinin kısaltılmış versiyonudur. Ölçek toplamda 5'li likert tipi (1 = *Hemen hemen hiç*, 5 = *Hemen hemen her zaman*) 16 sorudan oluşmakta ve açıklık, kabul etmeme, stratejiler, dürtü ve amaçlar alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin özgün versiyonunda iç tutarlılık katsayısının .92 olduğu ve test tekrar test güvenilirliğinin .85 düzeyinde olduğu bildirilmiştir. Yiğit ve Yiğit (2017) tarafından ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması yapılmış ve iç tutarlılık katsayısının .92 olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısının .91 düzeyinde olduğu görülmüştür.

Borderline Kişilik Envanteri (BKE)

Leichsenring (1999) tarafından geliştirilen BKE 53 maddeden oluşmakta ve sorulara “doğru” veya “yanlış” olarak cevap verilmektedir. Ölçekten alınan toplam puan doğru olarak işaretlenen sorulara 1 ve yanlış olarak işaretlenen sorulara 0 puanları verilerek hesaplanır ve puan artışı sınır kişilik düzeyinin artışı temsil etmektedir. Ölçeğin özgün versiyonunda iç tutarlılık katsayısının .68 ile .91 arasında değiştiği ve test tekrar test güvenilirlik katsayısının .73 ile .89 arasında olduğu görülmüştür. Aydemir ve arkadaşları (2006) tarafından yürütülen ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasında iç tutarlılık katsayısı .92 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısının .87 olduğu tespit edilmiştir.

İşlem

Araştırmaya başlamadan önce bir devlet üniversitesinin etik kuruluna başvurularak etik kurul onayı alınmış ve süreç boyunca da araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Araştırmada kullanılacak ölçekler Google Formlar aracılığıyla oluşturulan bağlantı üzerinden üniversite öğrencilerine ulaştırılmıştır. Ölçekler öncesinde her katılımcı katılımın gönüllülük esasına göre olduğunu, istedikleri zaman çalışmadan ayrılacakları bilgilerini içeren bilgilendirilmiş onam formunu okumuştur. Ayrıca ölçeklerde intihar ve kendine zarar verme düşünceleri sorgulandığından ölçeklerin sonunda kendilerini kötü hissetmeleri halinde başvurabilecekleri yerlere dair bilgi de verilmiştir. Veri toplama süreci tamamlandığında veriler SPSS 25 paket programına atılmış ve veri temizliğinin ardından veriler analiz edilmiştir.

Bulgular

Değişkenler Arasındaki İlişkiler

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi amacıyla yürütülen Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi sonuçları Tablo. 2’de gösterilmiştir.

Aracılık Analizi Bulguları

Araştırmada yürütülen aracılık analizleri SPSS 25 paket programı kullanılarak Process Makro eklentisi üzerinden Model 6 seçilerek gerçekleştirilmiştir. Analizlerde dolaylı etkiler için Bootstrap tekniği kullanılmıştır (Preacher ve Hayes, 2008). Bootstrap yönteminde, veri seti üzerinden yeni veri setleri meydana getirilmekte ve analizler bu veri seti üzerinden gerçekleştirilmektedir. Oluş-

Tablo 2. Değişkenler Arasındaki İlişkiler

	Ort.	S.S.	Kaygılı	Kaçınmacı	Zihinselleştirme	DDG	SKY
Kaygılı	3.95	1.05	1				
Kaçınmacı	3.30	1.07	.37**	1			
Zihinselleştirme	94.13	11.19	-.36**	-.32**	1		
DDG	44.49	12.38	.52**	.20**	-.37**	1	
SKY	16.24	7.90	.47**	.24**	-.35**	.57**	1

Not. **p < .01. DDG: Duygu düzenleme güçlüğü. SKY: Sınır kişilik yapılanması

turulan modelde anlamlı bir aracılık değerinden bahsedebilmek için Bootsrap yöntemi sonrasında elde edilen % 95 güven aralığındaki (confidence interval/CI) değerlerin sıfırı (0) kapsamaması gerekmektedir (Hayes, 2017).

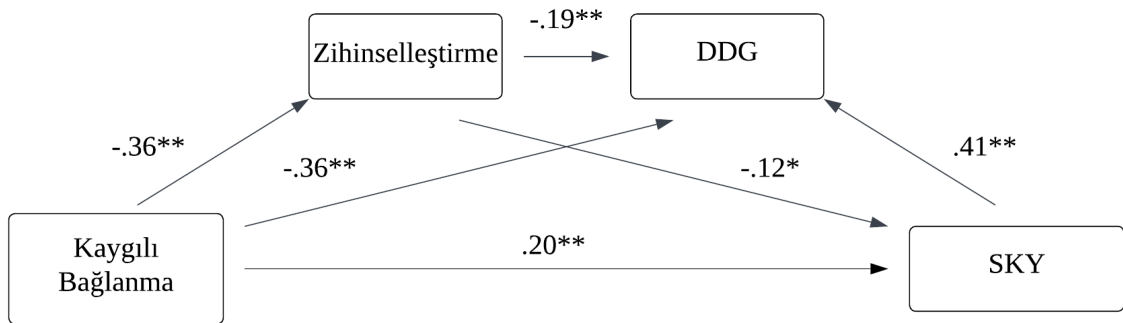
Şekil 1.'de görüldüğü üzere kaygılı bağlanma örüntüsü zihinselleştirme becerisini olumsuz yönde ($\beta = -.36, p < .01, CI [-5.07, -2.68]$), duygu düzenleme güçlüğüne ise olumlu yönde ($\beta = .45, p < .01, CI [4.06, 6.62]$) öngörmektedir. Zihinselleştirmenin duygu düzenleme güçlüğü ($\beta = -.19, p < .01, CI [-.33, -.09]$) ve sınır kişilik yapılanması ($\beta = -.12, p < .05, CI [-.16, -.01]$) üzerindeki etkisi anlamlıdır. Duygu düzenleme güçlüğü'nün sınır kişilik yapılanması üzerindeki etkisi de ($\beta = .41, p < .01, CI [.19, .34]$), kaygılı bağlanmanın sınır kişilik yapılanması üzerindeki doğrudan etkisi de ($\beta = .20, p < .01, CI [.68, 2.40]$) anlamlıdır.

Kaygılı bağlanmanın sınır kişilik yapılanması üzerindeki dolaylı etkilerine bakıldığında ise zihinselleştirmenin ($\beta = .05, SE = .02, CI [.01, .09]$) ve duygu düzenleme güçlüğü'nün ($\beta = .20, SE = .03, CI [.12, .26]$) birbirlerinden bağımsız olarak bu dolaylı etkiyi açıkladığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte kaygılı bağlanma ile sınır kişilik yapılanması arasındaki ilişkide zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün sıralı aracılık etkilerinin de anlamlı olduğu gözlemlenmiştir ($\beta = .03, SE = .01, CI [.01, .05]$). Kaygılı bağlanma örüntüsünün yordayıcı değişken olarak belirlendiği modelde ilgili değişkenlerin sınır kişilik yapılanmasındaki toplam varyansın %37'sini açıkladığı görülmüştür.

Şekil 2.'de gösterilen modelde kaçınmacı bağlanma ile sınır kişilik yapılanması arasındaki ilişkide

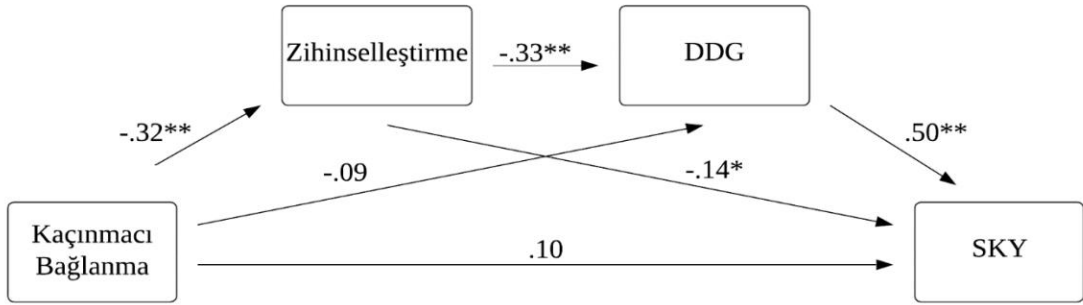
zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün aracı rolü özetlenmiştir. Bu modele göre kaçınmacı bağlanma örüntüsünün zihinselleştirme becerisi üzerindeki etkisi anlamlıdır ($\beta = -.32, p < .01, CI [-4.49, -2.01]$) ancak zihinselleştirme becerisi kontrol edildiğinde duygu düzenleme güçlüğü üzerindeki etkisi anlamlı değildir ($\beta = .09, p > .05, CI [-.31, 2.42]$). Zihinselleştirmenin duygu düzenleme güçlüğü ($\beta = -.33, p < .01, CI [-.49, -.23]$) ve sınır kişilik yapılanması ($\beta = -.14, p < .05, CI [-.18, -.05]$) üzerindeki etkisi anlamlıdır. Duygu düzenleme güçlüğü'nün sınır kişilik yapılanması üzerindeki etkisi de ($\beta = .50, p < .01, CI [.25, .38]$) anlamlıdır. Bununla birlikte zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğü kontrol edildiğinde kaçınmacı bağlanmanın sınır kişilik yapılanması üzerindeki etkisi ($\beta = .10, p > .05, CI [-.01, .08]$) anlamlı değildir.

Oluşturulan modelde dolaylı etkiler incelendiğinde duygu düzenleme güçlüğü'nden bağımsız olarak kaçınmacı bağlanmanın zihinselleştirme becerisi aracılığıyla SKY üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür ($\beta = .05, SE = .02, CI [.01, .02]$). Ancak aynı ilişkide duygu düzenleme güçlüğü'nün zihinselleştirmeden bağımsız olarak aracılık etkisinin anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($\beta = .05, SE = .03, CI [-.01, .11]$). Son olarak zihinselleştirme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün kaçınmacı bağlanma örüntüsü ile sınır kişilik yapılanması arasındaki ilişkide sıralı aracılık etkisi anlamlıdır ($\beta = .05, SE = .01, CI [.02, .08]$). Kaçınmacı bağlanma örüntüsünün yordayıcı değişken olarak belirlendiği modelde ilgili değişkenlerin sınır kişilik yapılanmasındaki toplam varyansın %35'ini açıkladığı görülmüştür.

Şekil 1. Aracılık Modeli 1. DDG: Duygu Düzenleme Güçlüğü. SKY: Sınır Kişilik Yapılanması.

** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 2. Aracılık Modeli 2. DDG: Duygu Düzenleme Güçlüğü. SKY: Sınır Kişilik Yapılanması.

** $p < .01$, * $p < .05$

Tartışma

Bu araştırmada güvensiz bağlanma örüntüleri ile SKY arasındaki ilişkide zihinselleştirme becerisi ve DDG'nin sıralı aracılık etkileri oluşturulan iki ayrı model çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Araştırma değişkenleri arasındaki ikili ilişkilere bakıldığında kaygılı ve kaçınmacı güvensiz bağlanma örüntüleri ile zihinselleştirme, duygu düzenleme güçlüğü ve SKY arasında anlamlı korelasyonel ilişkilerin olduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte zihinselleştirme, duygu düzenleme güçlüğü ve SKY arasındaki korelasyonel ilişkilerin de anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Araştırma değişkenleri arasında tespit edilen ilişkiler hem klinik teoriler hem de önceki araştırma bulguları ile tutarlıdır (Bateman ve Fonagy, 2004; Espeleta ve ark., 2015; Huang ve ark., 2020; Linehan, 1993).

Araştırmada güvensiz bağlanma örüntüleri ve SKY arasındaki ilişkide zihinselleştirme ve DDG'nin sıralı aracı rolünün değerlendirilmesi için kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın ayrı ayrı yordayıcı değişken olduğu iki ayrı model oluşturulmuştur. Bu modeller çerçevesinde yürütülen analizlerde, yordayıcı değişkenlerin aracı değişkenler üzerindeki etkisi hesaplanmıştır. Hem kaçınmacı bağlanma hem de kaygılı bağlanma örüntüsü zihinselleştirme becerisi ve duygu düzenleme güçlüğüne anlamlı şekilde açıklamaktadır. Bu bulgular önceki araştırmalar ile paraleldir ve bağlanma örüntülerinin zihinselleştirme üzerindeki önemini göstermektedir (Dvir ve ark., 2014; Hayden ve ark., 2019; Moulton ve ark., 2015; Nielsen ve ark., 2017; Read ve ark., 2018). Tutar-sız, ihmalkâr, umursamaz, ilgisiz ebeveynlerle büyüyen çocuklar kendi zihinlerinin uygun şekilde yansıtıldığını deneyimlemediklerinden zihinselleştirme becerileri yeterince gelişmemektedir (Fonagy & Luyten, 2016).

Zihinselleştirme kontrol edilip güvensiz bağlanma örüntülerinin DDG üzerindeki etkisi incelendiğinde kaygılı bağlanmanın DDG üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu ancak kaçınmacı bağlanmanın anlamlı bir etkiye sahip olmadığı gözlemlenmiştir. Kaygılı bağlanmanın DDG üzerindeki etkisine dair bulgular alanyazınla tutarlıyken kaçınmacı bağlanmanın DDG üzerindeki etkisine dair farklı bulgular mevcuttur. Lewczuk ve arkadaşları (2021) tarafından yürütülen bir çalışmada kaygılı ve kaçınmacı bağlanma örüntüsünün duygu düzenleme güçlüğü üzerindeki etkilerinin anlamlı olduğu ancak kaygılı bağlanma örüntüsünün daha büyük bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Liu ve Ma (2019) tarafından yürütülen bir çalışmada kaygılı bağlanmanın duygu düzenleme güçlüğü üzerindeki etkisi anlamlıyken, kaçınmacı bağlanmanın anlamlı bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada ise (Marszal ve Janczak, 2018) bu araştırma bulgularına benzer şekilde, zihinselleştirme kontrol edildiğinde kaygılı bağlanmanın duygu düzenleme güçlüğüne anlamlı şekilde açıkladığı ancak kaçınmacı bağlanmanın duygu düzenleme güçlüğü üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Kaygılı bağlanmanın DDG üzerindeki anlamlı etkisi değerlendirildiğinde bu durum kaygılı bağlanma örüntüsüne sahip kişilerin duygularını yukarı doğru (arttırarak) düzenlemeleri sonucu daha fazla duygu düzenleme güçlüğü deneyimlemeleriyle açıklanabilir (Liu ve Ma, 2019). Ancak kaçınmacı bağlanma örüntüsünün DDG üzerindeki etkisine yönelik bulgular birbiri ile tutar-sızdır. Bir araştırma bulgusuna göre, kaygılı bağlanma örüntüsü ile DDG arasındaki ilişki duygudan bağımsız olarak mevcutken, kaçınmacı bağlanma örüntüsünün duygu düzenleme güçlüğü ile olan ilişkisi deneyimlenen duyguya göre değişmektedir (Brenning & Braet, 2013). Burada söz edilen çalışmaların hiçbirinde belirli bir

duyguya odaklanılmadığından neden bazı çalışmalarda kaçınmacı bağlanmanın DDG üzerindeki etkisi anlamlı bulunurken diğerlerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını anlaşılabilmesi için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırma hipotezleri kapsamında oluşturulan modellerin önemli bir çıktısı da aracı değişkenlerin birbirlerinden bağımsız olarak dolaylı etkilere sahip olup olmadığının incelenmesidir. Zihinselleştirme ve DDG'nin birbirlerinden bağımsız olarak kaygılı bağlanma ile SKY arasındaki ilişkiyi aracılık ettiği tespit edilmiştir. Kaçınmacı bağlanmanın olduğu model incelendiğinde ise kaçınmacı bağlanmanın DDG'den bağımsız olarak zihinselleştirme üzerinden anlamlı bir dolaylı etkiye sahip olduğu ancak zihinselleştirmeden bağımsız olarak DDG üzerinden dolaylı etkisinin anlamlı olmadığı saptanmıştır. Mevcut çalışmada kaçınmacı bağlanmanın zihinselleştirme üzerinden dolaylı olarak DDG'yi açıkladığı görülmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde zihinselleştirmeden bağımsız DDG'nin kaçınmacı bağlanma ile SKY arasındaki ilişkide dolaylı etkiye sahip olmaması anlaşılır bulunmuştur. Zihinselleştirmenin güvensiz bağlanma örüntüleri ve SKY arasındaki ilişkideki öne çıkan etkileri Badoud ve arkadaşlarının (2018) çalışmasıyla da tutarlılık göstermektedir. Bu bulguların birazdan söz edilecek olan uygulama önerilerine önemli katkıları olduğu düşünülmektedir. Ayrıca zihinselleştirme ve DDG'nin etkisi kontrol edildiğinde kaçınmacı bağlanmanın SKY üzerindeki etkisinin anlamsız olması bu ilişkide zihinselleştirmenin önemine vurgu yapmaktadır. Diğer bir deyişle, ihmalkâr, ilgisiz bakım verenler tarafından yetiştirilen çocuklar bu süreçte kendi zihinsel yansımalarını göremediklerinden gelişimi yetersiz kalan zihinselleştirme becerisi kaçınmacı bağlanmadan SKB'ye giden yolu açıklamaktadır (Fonagy & Luyten, 2016).

Araştırmanın temel amacı olan güvensiz bağlanma örüntüleri ile SKY arasındaki ilişkide zihinselleştirme ve DDG'nin sıralı aracılık etkisine yönelik model bulguları, oluşturulan her iki modelde de zihinselleştirme ve DDG'nin anlamlı sıralı aracılık etkisine sahip olduğunu göstermiştir. Bu sonuç, bireylerin bağlanmaya ilişkin kaygı/kaçınma skorları arttıkça zihinselleştirme becerisinin düştüğünü, zihinselleştirme becerisinin düşmesinin DDG seviyesini arttırdığını ve DDG'nin artmasının da SKY'ye ilişkin puanlardaki artışı açıkladığını göstermektedir. Zihinselleştirme ve DDG'nin aracılık etkileri kontrol edildiğinde kaygılı bağlanma örüntüsünün SKY üzerindeki etkisi anlamlılığını korumaktadır ancak kaçınmacı bağlanma örüntüsünün SKY üzerindeki etkisi anlamlı değildir. Bu bulgu zihinselleştirme ve DDG'nin kaçınmacı bağlanma örüntüsünden SKY'ye giden yolda önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte zihinselleştirme ve DDG kontrol edildiğinde,

kaygılı bağlanma örüntüsünün SKY üzerindeki etkisinin anlamlılığını koruması, bu iki değişken arasındaki ilişkiyi etkileyen farklı süreçlerin mevcut olduğunu gösteriyor olabilir. Bu nedenle, bu ilişkiyi açıklayacak olası değişkenlerin araştırılması ilişkinin daha iyi anlaşılması, dolayısıyla tedavi süreçlerinin desteklenebilmesi açısından önemlidir.

Bu araştırma bulgularının alanyazına önemli katkılar sunduğu düşünülmektedir. Bulgular hem güvensiz bağlanma boyutları hem de zihinselleştirme ve DDG'nin yetişkinlikte gözlemlenen SKY'de önemli bir rol oynadığını göstermekte ve SKB'nin etiolojisini açıklayan gelişimsel teorilere (bkz. Fonagy ve Bateman, 2005, Linehan, 1993) ampirik destek sağlamaktadır. Bu üç yordayıcı değişkenin SKY'yi doğrudan etkileyebileceği gibi birbirleri ile etkileşime girerek dolaylı yoldan da SKY'yi etkileyebileceği araştırmanın önemli bulguları arasındadır. Zihinselleştirme ve DDG, sınır kişilik bağlamında birçok kez araştırılmıştır. Ancak ilgili alanyazın incelendiğinde zihinselleştirme ve DDG'nin SKY üzerindeki etkisini birlikte inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırmanın ilgili alanyazına önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Araştırma bulgularına dayanarak, SKB için yürütülen tedavi süreçlerinde zihinselleştirme becerilerinin geliştirilmesini hedefleyen tekniklerin kullanılmasının klinik belirtileri doğrudan etkileyebileceği gibi DDG'yi azaltarak dolaylı yoldan da etkileyebileceği yorumu yapılabilir. Ayrıca kaygılı bağlanmanın DDG üzerinden SKY üzerindeki dolaylı etkisi anlamlı bulunduğu klinik süreçlerde duygu düzenleme becerilerine yönelik müdahalelerin de yapılmasının SKB belirtilerini azaltabileceği düşünülmektedir. Ancak kaçınmacı bağlanma ile SKY arasındaki ilişkide DDG'nin bir etkisinin olmaması, kaçınmacı bağlanma örüntüsü olan danışanlarda doğrudan duygu düzenleme becerileri üzerinde çalışmanın beklenen etkiye ulaşmak konusunda yetersiz kalacağına dair ipuçları sağlamaktadır. Bu nedenle bu danışanlarda zihinselleştirme becerisinin gelişimi üzerinde çalışılmasının daha çok yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma bir takım güçlü yönleriyle öne çıkmaktadır. Öncelikle araştırma örnekleminin 265 kişiden oluşması araştırmanın güçlü yanlarından birisidir. Zihinselleştirme, DDG ve bağlanma ilişkileri sınır kişilik bağlamında birçok kez incelenen ve SKB'nin etiolojisine kuramsal bir bakış açısı sağlayan önemli değişkenlerdir. Bu çalışma da tüm bu değişkenlerin bir arada ele alınması ve SKB'ye olan doğrudan ve dolaylı etkilerinin bir arada incelenmesi açısından alanyazına önemli katkılar sunmaktadır. Ayrıca bulgular ışığında klinik uygulamalar için sunduğu öneriler de çalışmanın önemli katkıları arasında yer almaktadır.

Güçlü yönlerinin yanında bu çalışmanın bazı sı-

nırlılıkları da bulunmaktadır. Her ne kadar değişkenler üzerinde bir etkisi olmadığı gözlenirse de katılımcıların cinsiyet dağılımındaki dengesizlik, katılımcıların lisans eğitimine devam eden bireylerden oluşması ve klinik olmayan popülasyondan seçilmesi araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır. Ayrıca ampirik araştırma bulguları ışığında yetişkin güvensiz bağlanma örüntülerinin erken yaşam dönemindeki olumsuz ebeveyn tutumlarını, bakım sistemindeki bozulmaları ve travmatik yaşam deneyimlerini yansıttığı düşünülse de çalışmanın kesitsel doğası ve uygulanan korelasyon temelli analizler, nedensel ve gelişimsel çıkarımlar yapılmasını sınırlandırmaktadır. Araştırma bulguları değerlendirilirken bu noktaların göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Gelecek araştırmalarda cinsiyet dağılımındaki bu dengesizlik ortadan kaldırılarak ve örneklem klinik popülasyondan seçilerek araştırmanın genellenebilirliği güçlendirilebilir. Bunun yanı sıra boylamsal bir çalışma deseni oluşturularak gelişimsel ve nedensel çıkarımlar yapılabilir. Son olarak kaygılı bağlanma örüntülerinden SKB'ye giden süreçte zihinselleştirme ve DDG ile etkileşim içerisinde olan farklı süreçler rol oynuyor olabilir. Özellikle kaygılı bağlanmanın SKY üzerindeki etkisi zihinselleştirme ve DDG kontrol edildikten sonra da devam ettiğinden bu ilişkiyi açıklayacak farklı mekanizmaların da olabileceği görülmektedir. Bu süreçlerin araştırılması ve modellere dahil edilmesi SKB'nin gelişimsel etiolojisini açıklamaya ve tedavi süreçlerine önemli katkılar sunabilir.

Sonuç

SKB'nin gelişimine neden olan süreçlerin anlaşılması, tedavi ve önleme çalışmalarının planlanmasında önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda mevcut çalışmada güvensiz bağlanma örüntüleri ve SKY arasındaki ilişkide zihinselleştirme becerisi ve DDG'nin etkilerine vurgu yapması açısından alanyazına önemli bir katkı sunmaktadır.

Kaynaklar

- Allen, J. G. ve Fonagy, P. (2006). *The handbook of mentalization-based treatment*. John Wiley & Sons Inc. <https://doi.org/10.1002/9780470712986>
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5™* (5. baskı). American Psychiatric Publishing, Inc.. <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
- Asnaani, A., Chelminski, I., Young, D. ve Zimmerman, M. (2007). Heterogeneity of borderline personality disorder: Do the number of criteria make a difference? *Journal of Personality Disorders, 21*(6), 615-625. <https://doi.org/10.1521/pedi.2007.21.6.615>
- Aydemir, Ö., Demet, M. M., Danacı, A. E., Deveci, A., Taşkın, E. O., Mızrak, S., Şimşek, E. ve İçelli, İ. (2006). Borderline kişilik envanterinin Türkçe'ye uyarlanması, güvenilirlik ve geçerliliği. *Türkiye'de Psikiyatri, 8*(1), 6-10.
- Badoud, D., Prada, P., Nicastro, R., Germond, C., Luyten, P., Perroud, N. ve Debbané, M. (2018). Attachment and reflective functioning in women with borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders, 32*(1), 17-30. https://doi.org/10.1521/pedi_2017_31_283
- Bateman, A. ve Fonagy, P. (2008). 8-year follow-up of patients treated for borderline personality disorder: Mentalization-based treatment versus treatment as usual. *The American Journal of Psychiatry, 165*(5), 631-638. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.2007.07040636>
- Bateman, A. W. ve Fonagy, P. (2004). Mentalization-Based Treatment of BPD. *Journal of Personality Disorders, 18*(1), 36-51. <https://doi.org/10.1521/pedi.18.1.36.32772>
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss, Vol. 1: Attachment. attachment and loss*. Basic Books
- Bjureberg, J., Ljótsson, B., Tull, M. T., Hedman, E., Sahlin, H., Lundh, L. G., Bjärehed, J., DiLillo, D., Messman-Moore, T., Gumpert, C. H. ve Gratz, K. L. (2016). Development and validation of a brief version of the Difficulties in Emotion Regulation Scale: The DERS-16. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 38*(2), 284-296. <https://doi.org/10.1007/s10862-015-9514-x>
- Blatt, S., Auerbach, J. ve Levy, K. (1997). Mental representations in personality development, psychopathology, and the therapeutic process. *Review of General Psychology, 1*, 351-374. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.1.4.351>

- Brennan, K., Clark, C., & Shaver, P. (1998). Self-report measures of adult romantic attachment. In J. Simpson & W. Rholes (Eds.), *Attachment Theory and close relationships*. Guilford Press.
- Brenning, K. M., & Braet, C. (2013). The emotion regulation model of attachment: An emotion-specific approach. *Personal Relationships, 20*(1), 107–123. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2012.01399.x>.
- Carson, J. L. ve Parke, R. D. (1996). Reciprocal negative affect in parent–child interactions and children’s peer competency. *Child Development, 67*(5), 2217–2226. <https://doi.org/10.2307/1131619>
- Daros, A. R. ve Williams, G. E. (2019). A meta-analysis and systematic review of emotion-regulation strategies in borderline personality disorder. *Harvard Review of Psychiatry, 27*(4), 217–232. <https://doi.org/10.1097/HRP.0000000000000212>
- De Meulemeester, C., Vansteelandt, K., Luyten, P. ve Lowyck, B. (2018). Mentalizing as a mechanism of change in the treatment of patients with borderline personality disorder: A parallel process growth modeling approach. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 9*(1), 22–29. <https://doi.org/10.1037/per0000256>
- Dimitrijević, A., Hanak, N., Altaras Dimitrijević, A., & Jolić Marjanović, Z. (2018). The Mentalization Scale (MentS): A Self-Report measure for the assessment of mentalizing capacity. *Journal of Personality Assessment, 100*(3), 268–280. <https://doi.org/10.1080/00223891.2017.1310730>
- Dittrich, K., Bödeker, K., Kluczniok, D., Jaite, C., Hindi Attar, C., Führer, D., Herpertz, S., Winter, S., Heinz, A., Roepke, S., Heim, C. ve BERPohl, F. (2018). Child abuse potential in mothers with early life maltreatment, borderline personality disorder and depression. *The British Journal of Psychiatry, 213*, 1–7. <https://doi.org/10.1192/bjp.2018.74>
- Duval, J., Ensink, K., Normandin, L. ve Fonagy, P. (2018). Mentalizing mediates the association between childhood maltreatment and adolescent borderline and narcissistic personality traits. *Adolescent Psychiatry, 8*(3), 156–173. <https://doi.org/10.2174/2210676608666180829095455>
- Dvir, Y., Ford, J. D., Hill, M. ve Frazier, J. A. (2014). Childhood maltreatment, emotional dysregulation, and psychiatric comorbidities. *Harvard Review of Psychiatry, 22*(3), 149–161. <https://doi.org/10.1097/HRP.0000000000000014>
- Espeleta, H. C., Palasciano-Barton, S. ve Messman-Moore, T. L. (2017). The impact of child abuse severity on adult attachment anxiety and avoidance in college women: The role of emotion dysregulation. *Journal of Family Violence, 32*(4), 399–407. <https://doi.org/10.1007/s10896-016-9816-0>
- Euler, S., Nolte, T., Constantinou, M., Griem, J., Montague, P. R., Fonagy, P. ve Personality and Mood Disorders Research Network. (2021). Interpersonal problems in Borderline Personality Disorder: Associations with mentalizing, emotion regulation, and impulsiveness. *Journal of Personality Disorders, 35*(2), 177–193. https://doi.org/10.1521/pedi_2019_33_427
- Fonagy, P. ve Bateman, A. W. (2005). Attachment theory and mentalization-oriented model of borderline personality disorder. J. M. Oldham, A. E. Skodol ve D. S. Bender (Ed.), *The American Psychiatric Publishing textbook of personality disorders* (syf. 187–207) içinde. American Psychiatric Publishing, Inc..
- Fonagy, P. ve Luyten, P. (2016). A multilevel perspective on the development of borderline personality disorder. D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Maladaptation and psychopathology* (syf. 726–792) içinde. John Wiley & Sons, Inc.. <https://doi.org/10.1002/9781119125556.devpsy317>
- Fossati, A., Somma, A., Borroni, S., Maffei, C., Markon, K. E. ve Krueger, R. F. (2016). Borderline personality disorder and narcissistic personality disorder diagnoses from the perspective of the DSM-5 personality traits. *Journal of Nervous and Mental Disease, 204*(12), 939–949. <https://doi.org/10.1097/NMD.0000000000000587>
- Fraley, R. C., Waller, N. G. ve Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology, 78*(2), 350–365. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.78.2.350>
- Gratz, K. ve Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 26*, 41–54. <https://doi.org/10.1007/s10862-008-9102-4>
- Gross, J. J. ve Thompson, R. A. (2007). Emotion Regulation: Conceptual Foundations. J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (syf. 3–24) içinde. The Guilford Press.
- Gunderson, J. G. (1996). Borderline patient’s intolerance of aloneness: Insecure attachments and therapist availability. *The American Journal of Psychiatry, 153*(6), 752–758. <https://doi.org/10.1176/ajp.153.6.752>
- Gunderson, J. G., Herpertz, S. C., Skodol, A. E., Torgersen, S. ve Zanarini, M. C. (2018). Borderline personality disorder. *Nature Reviews. Disease Primers, 4*, 18029. <https://doi.org/10.1038/nrdp.2018.29>

- Hayden, M. C., Müllauer, P. K., Gaugeler, R., Senft, B. ve Andreas, S. (2019). Mentalization as mediator between adult attachment and interpersonal distress. *Psychopathology*, *52*(1), 10-17. <https://doi.org/10.1159/000496499>
- Hernandez, A., Arntz, A., Gaviria, A. M., Labad, A. ve Gutiérrez-Zotes, J. A. (2012). Relationships between childhood maltreatment, parenting style, and borderline personality disorder criteria. *Journal of Personality Disorders*, *26*(5), 727-736. <https://doi.org/10.1521/pedi.2012.26.5.727>
- Hooley, J. M., Cole, S. H. ve Gironde, S. (2012). Borderline personality disorder. *The Oxford handbook of personality disorders* (ss. 409-436). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxford-hb/9780199735013.013.0020>
- Huang, Y. L., Fonagy, P., Feigenbaum, J., Montague, P. R., Nolte, T. ve London Personality and Mood Disorder Research Consortium, A. (2020). Multi-directional pathways between attachment, mentalizing, and posttraumatic stress symptomatology in the context of childhood trauma. *Psychopathology*, *53*(1), 48-58. <https://doi.org/10.1159/000506406>
- Leichsenring, F., Leibing, E., Kruse, J., New, A. S. ve Leweke, F. (2011). Borderline personality disorder. *The Lancet*, *377*(9759), 74-84. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(10\)61422-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(10)61422-5)
- Levy, K. N., Meehan, K. B., Weber, M., Reynoso, J. ve Clarkin, J. F. (2005). Attachment and borderline personality disorder: Implications for psychotherapy. *Psychopathology*, *38*(2), 64-74. <https://doi.org/10.1159/000084813>
- Levy, K. N. ve Pantelides, J. (2020). Borderline Personality Disorder. B. J. Carducci, C. S. Nave, J. S. Mio ve R. E. Riggio (Ed.), *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences* (1. bs, syf. 89-95) içinde. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119547181.ch279>
- Lewczuk, K., Kobylińska, D., Marchlewska, M., Krysztofiak, M., Glica, A. ve Moiseeva, V. (2021). Adult attachment and health symptoms: The mediating role of emotion regulation difficulties. *Current Psychology*, *40*(4), 1720-1733. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-0097-z>
- Linehan, M. M. (1993). *Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder*. Guilford Press.
- Liu, C. ve Ma, J.-L. (2019). Adult attachment style, emotion regulation, and social networking sites addiction. *Frontiers in Psychology*, *10*. <https://www.frontiersin.org/article/10.3389/fpsyg.2019.02352>
- Marszał, M. ve Jańczak, A. (2018). Emotion dysregulation, mentalization and romantic attachment in the nonclinical adolescent female sample. *Current Psychology*, *37*(4), 894-904. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9573-0>
- Moulton, S. J., Newman, E., Power, K., Swanson, V. ve Day, K. (2015). Childhood trauma and eating psychopathology: A mediating role for dissociation and emotion dysregulation? *Child Abuse & Neglect*, *39*, 167-174. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2014.07.003>
- Nickell, A. D., Waudby, C. J. ve Trull, T. J. (2002). Attachment, parental bonding and borderline personality disorder features in young adults. *Journal of Personality Disorders*, *16*(2), 148-159. <https://doi.org/10.1521/pedi.16.2.148.22544>
- Nielsen, S. K. K., Lønfeldt, N., Wolitzky-Taylor, K. B., Hageman, I., Vangkilde, S. ve Daniel, S. I. F. (2017). Adult attachment style and anxiety – The mediating role of emotion regulation. *Journal of Affective Disorders*, *218*, 253-259. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2017.04.047>
- Pears, K. C. ve Fisher, P. A. (2005). Emotion understanding and theory of mind among maltreated children in foster care: Evidence of deficits. *Development and Psychopathology*, *17*(1), 47-65. <https://doi.org/10.1017/s0954579405050030>
- Read, D. L., Clark, G. I., Rock, A. J. ve Coventry, W. L. (2018). Adult attachment and social anxiety: The mediating role of emotion regulation strategies. *PLOS ONE*, *13*(12), e0207514. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0207514>
- Rishede, M. Z., Juul, S., Bo, S., Gondan, M., Bjerrum Møeller, S. ve Simonsen, S. (2021). Personality functioning and mentalizing in patients with subthreshold or diagnosed borderline personality disorder: Implications for ICD-11. *Frontiers in Psychiatry*, *12*. <https://www.frontiersin.org/article/10.3389/fpsyg.2021.634332>
- Rogosch, F. A. ve Cicchetti, D. (2005). Child maltreatment, attention networks, and potential precursors to borderline personality disorder. *Development and Psychopathology*, *17*(4), 1071-1089. <https://doi.org/10.1017/S0954579405050509>
- Schwarzer, N.-H., Nolte, T., Fonagy, P. ve Gingelmaier, S. (2021). Mentalizing and emotion regulation: Evidence from a nonclinical sample. *International Forum of Psychoanalysis*, *30*(1), 34-45. <https://doi.org/10.1080/0803706X.2021.1873418>
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, *8* (16), 1-11.
- Soloff, P. H., Lynch, K. G. ve Kelly, T. M. (2002). Childhood abuse as a risk factor for suicidal behavior

- in borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 16(3), 201-214. <https://doi.org/10.1521/pedi.16.3.201.22542>
- Tatnell, R., Hasking, P. ve Newman, L. (2018). Multiple mediation modelling exploring relationships between specific aspects of attachment, emotion regulation, and non-suicidal self-injury. *Australian Journal of Psychology*, 70(1), 48-56. <https://doi.org/10.1111/ajpy.12166>
- Thompson, R. A. (1991). Emotional regulation and emotional development. *Educational Psychology Review*, 3(4), 269-307. <https://doi.org/10.1007/BF01319934>
- Thompson, R. A. ve Goodman, M. (2010). Development of emotion regulation: More than meets the eye. A. M. Kring ve D. M. Sloan (Ed.), *Emotion regulation and psychopathology: A transdiagnostic approach to etiology and treatment* (syf. 38-58) içinde. The Guilford Press.
- Van Heel, M., Luyten, P., De Meulemeester, C., Vanwalleghem, D. vermote, R. ve Lowyck, B. (2019). Mentalizing based on external features in borderline personality disorder compared with healthy controls: The role of attachment dimensions and childhood trauma. *Journal of Personality Disorders*, 33(6), 736-750. https://doi.org/10.1521/pedi_2019_33_373
- Yiğit, İ. ve Güzey-Yiğit, M. (2017). Psychometric properties of Turkish version of Difficulties in Emotion Regulation Scale-Brief Form (DERS-16). *Current Psychology*, 1-9. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9712-7>.

Summary

The Sequential Mediating Effect of Mentalization and Emotion Regulation Difficulties in the Relationship Between Insecure Attachment Patterns and Borderline Personality Organization

İbrahim Mahmut Ceyhan¹

Ankara Yıldırım Beyazıt University

Emine İnan

Ankara Yıldırım Beyazıt University

Borderline Personality Disorder (BPD) is an important psychopathology that leads to destructive effects in the lives of individuals and is characterized by serious impairments in interpersonal relationships, impulsivity, self-perception and affect (American Psychiatric Association [APA], 2013). It was found that 84% of individuals diagnosed with BPD had suicidal ideation, 35% had at least one suicide attempt, and 10% committed suicide and ended their lives (Asnaani et al., 2007). In addition to suicide ideation and attempts observed in BPD, the high comorbid nature of the disorder is among the factors that exacerbate the destructive effects on individuals' lives (Levy & Pantelides, 2020). To date, many studies have been conducted to discover the etiology of the disorder, taking into account the negative consequences of BPD, which can extend to ending the lives of individuals. Attachment, emotion regulation and mentalization have also been the subject of many researches in personality psychopathologies, especially within the framework of BPD.

In the attachment theory developed by Bowlby (1969), it was stated that as a result of the quality of the bilateral relations established with the caregiver, internal working models develop, and these models affect the whole life of the individual. This developmental perspective of attachment theory, which includes infancy and adulthood, has been used many times by researchers and theorists aiming to explain the etiology of BPD, and situations characterized by BPD have been explained on the basis of attachment theory (Bateman & Fonagy, 2004; Blatt et al., 1997; Gunderson, 1996).

Mentalization and emotion regulation difficulties are also among the important variables investigated within the framework of BPD. Mentalization involves the ability of the individual to think and interpret about the actions, beliefs, emotions, and attitudes of himself

and others (Allen & Fonagy, 2006). The concept of difficulties in emotion regulation refers to the difficulties experienced in the awareness and clarity of the individual's emotions, the prevention of impulsive behaviors, the acceptance of emotions and the capacity of emotion regulation (Gratz & Roemer, 2004). Studies have shown that mentalization skills and difficulties in emotion regulation have an important role in the nature of BPD (Daros & Williams, 2019; Rishede et al., 2021).

Since the foundations of both mentalization and emotion regulation skills are laid in the relationship with the caregiver, both processes are very sensitive to the caregiver's attitudes. While the caregiver's providing a safe environment and being consistent, being sensitive to and reflecting the infant's emotions and mental processes are associated with enhanced mentalization and emotion regulation capacity; inconsistent, punitive, insensitive and cold parental attitudes characterized by insecure attachment negatively affect the development of these two processes (Fonagy & Luyten, 2016; Thompson & Goodman, 2005). From this point of view, it has been stated by various researchers that mentalization and emotion regulation difficulties may have important roles on the path from attachment patterns to BPD, and these etiological theories explaining BPD have been supported by many empirical studies (Bateman & Fonagy, 2008; Tatnell et al., 2017). However, when the relevant literature is reviewed, the roles of difficulties in emotion regulation and mentalization skills between attachment patterns and BPD have been evaluated by separate studies, and a common effect of these two processes has not been examined. Based on this, this study aimed to evaluate the serial mediation effects of mentalization and emotion regulation difficulties in the relationship between insecure attachment patterns and borderline personality structure.

Method

Participants

Research participants were 265 individuals, 41 men and 224 women, between the ages of 18-25, studying at a university in Turkey.

Measures

Experiences in Close Relationships-Revised (ECR-R)

The main purpose of the scale developed by Fraley et al. (2000) is to measure the attachment patterns of individuals through their attitudes towards their romantic relationships. The scale has two sub-dimensions, anxious and avoidant, and consists of 36 items, which are 7-point Likert-type scale, with 18 questions in each sub-dimension. The Turkish adaptation of the scale was carried out by Selçuk et al. (2005). In this study, the internal consistency coefficient of the scale was .90 and test-retest reliability was determined as .81 for the avoidance sub-dimension and .82 for the avoidance sub-dimension.

Mentalization Scale

The mentalization scale was developed to evaluate the mentalization skills of individuals (Dimitrijević et al., 2018). The scale consists of three sub-dimensions, motivation, self, and others, and of 25 items with 5-point Likert-type scale. The Turkish validity and reliability study of the scale was carried out by Özçürümez and Alpay (2021), and the total internal consistency coefficient of the scale was found to be .84.

Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS-16)

DERS-16, developed by Bjureberg et al. (2016), is the abbreviated version of the DERS developed by Gratz and Roemer (2004). The scale consists of 16 items with 5-point Likert-type scale and consists of the sub-dimensions of openness, non-acceptance, strategies, impulses and goals. The scale was adapted to Turkish by Yiğit and Yiğit (2017), and the internal consistency coefficient was found to be .92.

Borderline Personality Inventory (BPI)

The BPI developed by Leichsenring (1999) consists of 53 items. The answers to the questions in the scale are marked as true or false, the correct questions are evaluated as 1 point, the wrong questions are evaluated as 0 points, and the total score is calculated. The increase in the total scores obtained from the scale represents the increase in the borderline personality level. In the adaptation study of the scale carried out by Aydemir et al. (2006), the internal consistency coefficient was determined as .92.

Results

Findings on Bilateral Relations Between Research Variables

The results of the correlation analysis carried out to evaluate the bilateral relations between the variables evaluated in the study are shown in Table.1.

Mediation Analysis Findings

In the study, the serial mediating effects of mentalization and emotion regulation difficulties were evaluated through the Process Macro extension added to the SPSS-25 package program. In mediation analysis, 5000 Bootstrap technique was used (Preacher & Hayes, 2008).

In the first of the models created to evaluate the mediating effects, the anxious attachment pattern predicts the mentalization skill in the negative direction ($\beta = -.36, p < .01, 95\% \text{ CI } [-.28, -.15]$) and the emotion regulation difficulties in the positive direction ($\beta = .45, p < .01, 95\% \text{ CI } [.22, .37]$). The effects of mentalization on emotion regulation difficulties ($\beta = -.19, p < .01, 95\% \text{ CI } [-.33, -.09]$) and borderline personality structure ($\beta = -.12, p < .05, 95\% \text{ CI } [-.28, -.15]$) were found to be significant. Moreover, the effect of emotion regulation difficulties on borderline personality structure ($\beta = .41, p < .01, 95\% \text{ CI } [.19, .34]$) was found significant and the effect of anxious attachment pattern on borderline personality future was also found significant when mentalization and emotion regulation difficulties were controlled.

When the mediating effects were examined, it was determined that the mediating effects of mentalization (CI [.01, .09]) and emotion regulation difficulties (CI [.12, .26]) were significant independent of each other. However, it was observed that the serial mediating effects of mentalization and emotion regulation difficulties were also significant in the relationship between anxious attachment and borderline personality structure (CI [.01, .05]).

When the model outputs where the avoidant attachment pattern is the predictor variable were examined, the effect of the avoidant attachment pattern on mentalization skill was significant ($\beta = -.32, p < .01, 95\% \text{ CI } [-.25, -.12]$), but when the mentalization skill was controlled, its effect on emotion regulation difficulties was not significant ($\beta = .09, p > .05, 95\% \text{ CI } [-.02, .13]$). The effect of mentalization on emotion regulation difficulties ($\beta = -.33, p < .01, 95\% \text{ CI } [-.49, -.23]$) and borderline personality structure ($\beta = -.14, p < .05, 95\% \text{ CI } [-.18, -.05]$) was found to be significant. The effect of emotion regulation difficulties on borderline personality structure ($\beta = .50, p < .01, 95\% \text{ CI } [.25, .38]$) was significant. However, when mentalization and emotion regulation difficulties are controlled, the effect of avoidant attachment on borderline personality structure ($\beta = .10, p > .05, 95\% \text{ CI } [-.01, .08]$) turned out to be none-significant.

In this model, when the mediating effects were examined, it was found that the mediating effect of mentalization was significant regardless of emotion regulation difficulties (CI [.01, .04]), and the mediating effect of emotion regulation difficulties was not significant regardless of mentalization (CI [-.01, .05]). Finally, the serial mediating effect of mentalization and emotion regulation difficulties in the relationship between avoidant attachment pattern and borderline personality structure was significant (CI [.01, .03]).

Discussion

As a result of the analyses conducted, the significant effect of insecure attachment dimensions on mentalization is parallel to the literature and the theories of the development of mentalization (Badoud et al., 2018; Fonagy & Luyten, 2016). When mentalization was controlled, the effect of anxious attachment on emotion regulation difficulties was significant, but avoidant attachment did not have a significant effect. Considering previous studies showing the significant effect of avoidant attachment on emotion regulation difficulties (see Lewczuk et al., 2021), findings of the current study are important in terms of showing that mentalization has an important role in this relationship. However, the significant effect of mentalization on emotion regulation difficulties in both models, created to evaluate mediating roles, is among the important findings of the study and supports the theoretical basis of the models created in the research.

In both models, serial mediation effects of mentalization and emotion regulation difficulties are found to be significant in the relationship between insecure attachment patterns and borderline personality structure. The fact that the direct effect of avoidant attachment on borderline personality structure is not significant shows that mentalization and difficulty in emotion regulation have an important role in this relationship. However, the direct effect of anxious attachment on borderline personality structure shows that different processes may be effective in the relationship between the two variables.

When the literature is examined, the effect of insecure attachment patterns, mentalization and emotion regulation difficulties on BPD has been examined by many studies. However, these studies did not examine these three variables within the framework of a model. Therefore, these research findings are important in terms of showing that mentalization and emotion regulation difficulties may have a serial mediator effect on the path from attachment patterns, which are considered to be an important etiological factor for BPD, to borderline personality structure.